

Με αφορμή τον εορτασμό των 200 χρόνων

Η Μαθηματική Παιδεία στα χρόνια της

Γράφει ο Α. Δ. Γκίκας
ΜαθηματικόςΑ. Αναγκαίος
Πρόλογος

Το 1453 έπεσε στις επάλξεις των τειχών της Κωνσταντινούπολης διπλοσφαγμένος ο δικέφαλος και κυμάτισε η ημισέληνος.

Ολοκληρώθηκε έτσι η διάλυση του Βυζαντίου, που από το 1204 οι Σταυροφόροι είχαν αρχίσει. Εξακόσια και όχι τετρακόσια χρόνια έτρεχε το αίμα και το δάκρυ του Έλληνα, μα ούτε βόγγος δεν ακουγόταν μην τύχει και αγριέψει ο κατακτητής. Ζήσαμε ως χώρα πολλή και τραγικά χρόνια μέσα στο σκοτάδι, το διωγμό και προπάντων την αγραματοσύνη. Γραικούς μας ονόμαζαν και όχι Έλληνες, γιατί η Ελλάδα ήταν άγνωστη και ασζούσε μέσα στα σπασμένα μάρμαρα.

Αν δεν υπήρχαν κι αυτά θα είχε σβήσει ο Ελληνισμός και θα τον διαβάζαμε μόνο στα βιβλία της Ιστορίας, όπως διαβάζουμε για τους Φοίνικες και την Καρχηδόνα.

Η Ελλάδα αιμορραγούσε όχι μόνο στο εσωτερικό, αλλά και προς τη Δύση. Φράγγεψαν πολλοί. Ποια δύναμη άλλωστε θα μπορούσε να κρατήσει τα φωτεινά μυαλά σε μια δουλωμένη χώρα;

Αρκετοί όμως από αυτούς δεν ξέχασαν την πατρίδα. Άλλοι έδωσαν τα δουλικά τους για να γίνουν σχολεῖα και άλλοι ήρθαν με τις γνώσεις τους να φωτίσουν τους ραγιάδες, ως δάσκαλοι τους γένους. Στη βάση της πυραμίδας των φτωχών δασκάλων ο Κοσμάς ο Αιτωλός.

Σ' αυτόν χρωστάει η Ελλάδα πάνω από 200 σχολεῖα. Αυτός δίδαξε και κατήχησε, εξανθρώπιζε και ξύπνησε συνειδήσεις.

Το έργο της αφύπνισης ολοκληρώνει ο Ρήγας με τα φιλογερά του βιβλία και τους χάρτες του.

Η Ελλάδα εκεί που ήταν σκλαβωμένη και γονατιστή, ξεπετιέται πνιγμένη στο φως της προσπάθειας για ελευθερία.

«Αι χείρες μας δεμέναι μέχρι του νυν, ελύθησαν και έλαβον τα όπλα της ελευθερίας. Δικαίω τω λόγω η μητέρα ΕΛΛΑΣ εκ της οποίας και σεῖς εφωτίσθητε απαιτεί την φιλήνθρωπον συνδρομήν σας».

Ήταν το πρώτο έγγραφο που έστειλε στις 23 Μαρτίου του 1821 η Μεσσηνιακή Συνέλευση και γνωστοποιούσε την ύπαρξη της Ελλάδας στις αυλές της Ευρώπης. Ήταν δε η πρώτη φορά που εμφανιζόμασταν ως κράτος με το όνομα ΕΛΛΑΣ.

Σήμερα ελεύθεροι και ισότιμοι με τους άλλους Ευρωπαίους, είμαστε υποχρεωμένοι να δικαιώσουμε με συνέπεια την ύπαρξή μας, ως πνευματικού πυρήνα της Ευρώπης και όχι ουραγού.

B. Τα βιβλία και οι συγγραφείς τους

Οι Έλληνες μαθητές, στα σχολεῖα των χρόνων της Τουρκοκρατίας, διδάσκονται τρεις κλάδους μαθηματικών: Αριθμητική, Γεωμετρία και Άλγεβρα. Αυτό λέει η ιστορική έρευνα.

Ασφαλείς όμως πληροφορίες έχουμε μόνο για τον 18ο και 19ο αιώνα και τις αντλούμε από τα βιβλία των μαθηματικών που κυκλοφορούσαν στον Ελλαδικό χώρο κατά την Τουρκοκρατία.

Η αριθμητική ήταν εκείνη που είχε μόνιμη θέση στο πρόγραμμα σπουδών, όπως προκύπτει από τα βιβλία που κυκλοφορούσαν:

1). «Βιβλίο πρόχειρον Πρακτικής Αριθμητικής» του Μανουήλ Γλυτζωνίου που τυπώθηκε στη Βενετία το 1568.

Γεννήθηκε στη Χίο και έλαβε ανώτερες σπουδές στη Ιταλία. Το 1568 συνέγραψε και εξέδωσε στη Βενετία ένα ελληνικό βιβλίο αριθμητικής.

«Βιβλίον πρόχειρον τοῖς πάσι, περιέχον την τε πρακτικὴν αριθμητικὴν, ἢ μάλλον εἰπεῖν την λογαριαστικὴν. Καὶ περὶ του πως να εὐρίσκει ἕκαστος το Ἅγιον Πάσχα καὶ τέλειον Πασχάλιον πάντοτε. Καὶ περὶ εὐρέσεως σελήνης εν ποία ημέρα γίνεται η γέννα αὐτῆς. Φιλοπονηθέν παρά Μανουήλ Γλυτζωνίου του εκ Χίου».

Το βιβλίο αυτό γνώρισε 18 εκδόσεις από το 1596 μέχρι το 1818. Για 250 χρόνια ήταν το πιο διαδεδομένο ελληνικό λαϊκό βιβλίο αριθμητικής, χρήσιμο τόσο στα σκλαβωμένα ελληνόπουλα, όσο και στους ιερείς για τον υπολογισμό της μεγάλης χριστιανικής γιορτής του Πάσχα.

2). «Λογιστική» του Βαρθαάμ Καλαβρού που τυπώθηκε το 1592 στο Στρασβούργο. Το βιβλίο είχε γραφεί στα μέσα του 14ου αιώνα.

Ο μοναχός Β. Καλαβρός ήταν αντίπαλος του Γρηγ. Παλαμά

κατά τις πουχαστικές έριδες στη Θεσ/νίκη (1342-1349).

3). «Σύνταγμα ευσύνοπτον εις τας τέσσερας μαθηματικές επιστήμας» του Βυζαντινού λόγιου Μιχαήλ Ψελλού (11ος αι.). Το βιβλίο εκδόθηκε το 1532 στη Βενετία και εκτός της αριθμητικής, περιλαμβάνει Γεωμετρία, Αστρονομία και Μουσική.

4). «Εισαγωγή εις τα Γεωγραφικά και σφαιρικά» του Χρύσανθου Νοταρά, πατριάρχη Ιεροσολύμων, που περιείχε τα «όσα είναι χρειώδη από τα στοιχεία της Γεωμετρίας».

5). Νικόλαος Καβάσιλας

Άγιος και μαθηματικός από από μεγάλη Βυζαντινή οικογένεια μέλη της οποίας εντοπίζονται στη Μακεδονία, την Ήπειρο, την Ακαρνανία και τη Φωκίδα. Ένα μέλος της, ο Νικόδημος ή Νικόλαος Καβάσιλας ίδρυσε το 1595 σχολείο στο χωριό Αγ. Ευθυμίας Φωκίδας και δίδαξε σ' αυτό μέχρις ότου αποσυρθεί στη Μονή Βαρνάκοβας.

Ποιο ήταν το έργο του Καβάσιλα

Έγραψε υπόμνημα στην «Μαθηματική Σύνταξη» του Κλαύδιου Πτολεμαίου (Μαθηματικά, Αστρονομία, Γεωγραφία) και όπως μας πληροφορεί ο ιστορικός των Μαθηματικών Μ. Cantaz «με τον Καβάσιλα αρχίζει μια νέα γενιά, η οποία προετοιμάζει την αναγέννηση της κλασικής επιστήμης στην Ευρώπη».

Έκαμε κατά τη γνώμη μου και κάτι άλλο πολύ σπουδαίο: ήταν ένας από τους πρώτους που χρησιμοποίησαν τον όρο «Έλληνα» για να δηλώσουν τον «εθνικισμό» και «πατριωτισμό» τους στα υστεροβυζαντινά χρόνια, γιατί το Βυζάντιο κατά τον Στ. Ράνσιμαν ήταν αρχικά μια «εξελληνιζόμενη που κατέληξε αργότερα σε μια εξελληνισμένη Αυτοκρατορία».

6). «Οδός Μαθηματικής» του Μεθόδιου Ανθρακίτη.

Μεθόδιος Βασιλόπουλος

Ο Μεθ. Ανθρακίτης έκανε την εμφάνισή του στις αρχές του 18ου αιώνα με σπουδές στα Γιάννενα και τη Βενετία, όπου παράλληλα ιερούργουσε και στον Αγ. Γεώργιο των Γραικών.

Η Φιλοσοφία, η Φυσική, τα Μαθηματικά είναι ο πνευματικός και επιστημονικός του χώρος. Δίδαξε Φυσική, Άλγεβρα, Γεωμετρία, Τριγωνομετρία από δικά του τετράδια και από ξένα βιβλία που μετέφραζε ο ίδιος.

Το 1749 τυπώθηκε το βιβλίο του «Οδός Μαθηματικής» σε τρεις τόμους στη Βενετία με εκδοτική επιμέλεια και φροντίδα του Μπαλάνου Βασιλόπουλου.

Σημειώνω εδώ ότι οι Μπαλάνοι τον διαδέχτηκαν στη σχολή του Εμμ. Γκιούμα στα Γιάννενα πρωτοστατώντας στην απομάκρυνσή του !!!

Η «οδός Μαθηματικής» περιείχε όλο το γεωμετρικό μέρος των «Στοιχείων» του Ευκλείδη, για πρώτη φορά στην Ελληνική Γλώσσα.

7). Ρήγας Βελεστινλής (Βελεστίνο 1757-Βελιγράδι 1798)

Μπροστά από τα προπύλαια του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι τοποθετημένος ο ανδριάντας του Ρήγα Φεραίου. Όταν ήμουν φοιτητής δεν μπορούσα ν' αντιληφθώ πλήρως τη σκοπιμότητα αυτής της μεγάλης τιμής. Και τούτο γιατί δεν είχα αντιληφθεί ή δεν με δίδαξε κανένας να μάθω την προσφορά του Ρήγα στα γράμματα, ιδιαίτερα στη φυσική. Φέρνω στο νου μου τον πρόλογο του βιβλίου του «Φυσικής Ανάθημα».

«...Επάσχισα όσον το επ' εμοί,

απανθίζοντας απότε της Γερμανικής και Γαλλικής γλώσσης τα ουσιωδέστερα της φυσικής ιστορίας, τα οποία δια να γενούν πλέον εύληπτα, συνέπονται κατ' ερωταπόκρισην διδασκάλου και μαθητού ...

Διότι άλλως ο μαθητής ακούει την ομιλίαν του διδασκάλου του εις την παράδοσιν, καθώς εις τα σπάργανα ήκουεν την πολυλογίαν της τροφού του...».

Τον μνημονεύω λοιπόν, όχι τόσο για την προσφορά του στα Μαθηματικά, αλλά γιατί αποδεικνύεται σπουδαίος παιδαγωγός, αφού προτιμά ως μέθοδο αποτελεσματικής διδασκαλίας «την ερωταπόκρισην» και όχι τον μονόλογο του δασκάλου που αποκοιμίζει τους μαθητές. Το βιβλίο αυτό, «Φυσικής Ανάθημα», είναι ένα χειρικό Αστρονομίας και φυσιογνωσίας, που δείχνει ότι οι φυσικές επιστήμες αποτελούσαν τη βάση του Διαφωτισμού.

8). Φιλιππίδης Δανιήλ (1750-1850)

Μετά τις σπουδές του στις Μηλιές του Πηλίου, στην Αθωνιάδα του Αγ. Όρους, στη Χίο και στο Βουκουρέστι, πηγαίνει στο Παρίσι όπου σπούδασε Φυσικές Επιστήμες και Αστρονομία κοντά στο σπουδαίο αστρονόμο Λαλάντ. Συνδέθηκε φιλικά μαζί του και μεταφράζει την Αστρονομία του (2 τόμοι).

Στις Μηλιές του Πηλίου υπάρχουν πολλές χειρόγραφες ανέκδοτες μεταφράσεις του μεταξύ των οποίων η «Αριθμητική και Άλγεβρα» των Αντουάν & Ρενέ Μοντουί.

9). Γαζής Ανθίμος (Μηλιές 1758-Συρος 1828)

Σπούδασε στην Κων/πολη και το 1796 εγκαταστάθηκε στη Βιέννη ως εφημέριος της Ελληνικής παροικίας με σπουδαία δράση σε εκδοτικό, συγγραφικό και πολιτικό τομέα.

Από το 1799-1812 εκδίδει βιβλία Μαθηματικών, Αστρονομίας, Ιστορίας, γεωγραφίας Ελλήνων ή ξένων συγγραφέων σε δικές του μεταφράσεις.

Ήταν οπαδός της άποψης του Κοραή, ότι πρώτα πρέπει ν' αφυπνιστεί πνευματικά το γένος και μετά να λάβει τα όπλα (φιλόμουσος εταιρεία).

Έρχεται στις Μηλιές του Πηλίου και ιδρύει σχολή. Το Μάιο του 1821, φορώντας τα άμφιά του και ζωσμένος το σπαθί του, κηρύσσει την επανάσταση στη Θεσσαλία. Στην περίοδο του αγώνα ήταν μέλος του Αρείου Πάγου, αργότερα όμως παραμερίστηκε και ήλθε ως σχολάρχης αρχικά στην Τήνο και μετά στη Σύρο όπου και πέθανε.

10). Νεόφυτος Βάμβας (Χίος 1770-Αθήνα 1853)

Φιλομαθής και ανήσυχος, μέχρι τα σαράντα του μετακινείται συνεχώς σε Χίο, Σίφνο, Πάτμο, Βλαχία, Κων/πολη, Παρίσι για σπουδές σε διάφορες σχολές και τομείς επιστημών. Το 1821 ανέλαβε τη Δ/ση της Σχολής της Χίου και εισήγαγε στο σχολικό πρόγραμμα Μουσική, Ζωγραφική, ξένες γλώσσες και **Ναυτικά Μαθηματικά**. Από τότε φαίνεται οι Χιώτες δημιούργησαν παράδοση καλών καπεταναίων !

Η εμπιστοσύνη στους Χιώτες καπετάνιους έχει αποτυπωθεί και στο λαϊκό τραγούδι:

«Πάρε ναυτάκι Συριανό
Ποστρόμο Πειραιώτη...
Μηχανικό Μυτηλινιό
και καπετάνιο Χιώτη».

Το 1837 έγινε καθηγητής στο νεοσύστατο Πανεπιστήμιο Αθηνών στο οποίο δίδαξε φιλοσοφία, ρητορική, θεολογία και Χριστιανική ηθική. Συνέγραψε βιβλίο Χημείας το οποίο δεν εκδόθηκε.

11). «Εκθεσις συνοπτική Αριθμητικής, Άλγεβρας και χρονολογίας» του Κοσμά Βασιλόπουλου (γιου του Μπ. Βασιλόπουλου) που τυπώθηκε στη Βιέννη το 1798.

Το βιβλίο εισάγει ίσως για πρώτη φορά, στην Ελλάδα τα σύμβολα +, -, x, =. Τα σύμβολα των ανισοτήτων <, > και το σύμβολο της τετραγωνικής ρίζας .

Κατά το 18ο αιώνα, ο στόχος της αναβάθμισης της ελληνικής παιδείας, συνδυάστηκε με το δέσιμο των νεότερων Ελλήνων με τους αρχαίους προγόνους και την αναβίωση του αρχαιοελληνικού πνεύματος.

Στα Μαθηματικά, η αντίληψη αυτή εκφράστηκε με την έκδοση των έργων του Ευκλείδη, Αρχιμήδη, Διόφαντου κ.λπ. και με μεταφράσεις σύγχρονων έργων ξένων συγγραφέων, που ήταν όμως γραμμένα σύμφωνα με την αρχαία ελληνική μαθηματική παράδοση.

Σ' αυτό το πνεύμα κινήθηκαν οι Μεθόδιος, Ανθρακίτης, οι Βασιλόπουλοι, πατέρας και γιος και ο Βενιαμίν Λεσβίος.

από το 1821

σκλαβιάς, της επανάστασης και λίγα χρόνια μετά

Το εξώφυλλο από την Γεωμετρία του Βενιαμίν Λεοβίου που τυπώθηκε στη Βιέννη το 1820.

Γενικά οι Μπαλάνοι ήταν καλοί δάσκαλοι, Ελληνοιστές, αλλιά φορείς του σχολαστικού πνεύματος και εχθροί του νεωτερισμού. Εκεί γύρω στα 1796 κάνει την εμφάνισή του ο **Αθ. Ψαλλίδας**, Φιλόσοφος με προοδευτικό πνεύμα που προκαλεί πανικό στους συντηρητικούς.

12). Κούμας Κων/νος (Λάρισα 1777-Τεργέστη 1836)

Έμαθε καλά γράμματα στη σχολή Τυρνάβου κοντά στο φημισμένο δάσκαλο **Ιωάννη Πέζαρο**. Στη συνέχεια δίδαξε σε σχολεία Λάρισας, και Αμπελακίων. Τα Μαθηματικά τα σπούδασε στη **Βιέννη**, το δε 1809 τον βρίσκουμε να διευθύνει το **Γυμνάσιο Σμύρνης**, το οποίο αντιπροσώπευε το πνεύμα του Διαφωτισμού και ήταν προοδευτικότερο σε ιδέες από την **Ευαγγελική Σχολή** της, με την οποία βρισκόταν σε ανταγωνισμό.

Μετά το ξέσπασμα της επανάστασης του 1821 η βιβλιοθήκη και η περιουσία του Γυμνασίου, δημεύθηκαν και ο ίδιος μόλις κατόρθωσε να γλυτώσει, καταφεύγοντας στην Τεργέστη, διδάσκοντας μέχρι το θάνατό του στο εκεί Ελληνικό Σχολείο.

Ήταν πολυγραφότατος, συνέγραψε:

- i) Οκτάτομη «**Σειρά στοιχειωδών Μαθηματικών και Φυσικών Πραγματειών**»
- ii) **Εγχειρίδια φυσικής, χημείας, φιλοσοφίας, ιστορίας, γραμματικής και γεωγραφίας.**
- iii) Τετράτομο έργο με τίτλο «**Σύνταγμα φιλοσοφίας**» το οποίο περιέχει στοιχεία όλων σχεδόν των θεωρητικών επιστημών.
- iv) «**Ιστορία των ανθρωπίνων πράξεων**» σε δώδεκα τόμους. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η παγκόσμια ιστορία από την αρχαιότητα μέχρι το 1831. Ήταν ο πανεπιστήμων της εποχής του.

Το 1833 ο **Βασιλιάς Όθωνας** τον προσκαλεί να έλθει να διδάξει στην Ελλάδα. Δεν πρόλαβε. Πέθανε από χολέρα στην Τεργέστη στην οποία δίδαξε.

Ο Κούμας έφερε τις θεωρίες του **Κάντ** στην Ελλάδα και η Νεοελληνική σκέψη του χρωστά τα πρώτα συστηματικά εγχειρίδια Καντιανής Φιλοσοφίας. Είναι λίγα αυτά που έγραψε για τον Κούμα. Τελειώνω με μια σπουδαία φράση του, που καταδεικνύει το μέγεθος του Λαρισσαίου αυτού δασκάλου:

«**Σκοπός του γράφοντος πρέπει να είναι πάντοτε η κοινή ωφέλεια των πολλών. Αν περιορίζεται δια την μειονότητα τότε ο γράφων κοπιάζει άδικα.**»

Αυτή τη φράση προσπαθώ να υπηρετώ κάθε φορά που γράφω.

13). Καϊρης Θεόφιλος (Ανδρος 1784 - Σύρος 1853)

Μετά τις βασικές του σπουδές στις φημισμένες σχολές της Πάτμου και της Χίου, στο διάστημα 1807-1811 επισκέπτεται την Πίζα και το Παρίσι σπουδάζοντας φιλοσοφία και Μαθηματικά. Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και το Μάιο του 1821 κήρυξε την επανάσταση στην Άνδρο, προσφέροντας όχι μόνο τις συμβουλές του στην επιτροπή του αγώνα, αλλά έλαβε μέρος ως απλός μαχητής.

Το 1836 ιδρύει στην Άνδρο το Ορφανοτροφείο για τα παιδιά των πεσόντων αγωνιστών, το οποίο πολύ γρήγορα πήρε τη μορφή Ανώτερης Σχολής, στην οποία συγκεντρώθηκαν περίπου 600 μαθητές στους οποίους ο Καϊρης με ενθουσιασμό δίδαξε: φιλοσοφία, φιλολογία, **ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ** και Αστρονομία.

Όμως το 1838 κατηγορήθηκε ότι εισάγει με τις διδασκαλίες του «καινά δαιμόνια» (ανάλογο του Σωκράτη). Τον κατηγορήσαν για «θεοσεβασμό». Τι ήταν τώρα αυτός ο θεοσεβασμός του Καϊρη. Ήταν μια παραλλαγή του «θείσμου» που προέκυψε από τις

αρχές του Γαλλικού διαφωτισμού. Δεχόταν δηλαδή ο Καϊρης, τις γενικές αρχές των θρησκειών ήτοι: την ύπαρξη Θεού, την αθανασία της ψυχής κ.λπ. αλλιά απέρριπτε τη δογματική διδασκαλία και τις τελετές της Χριστιανικής Εκκλησίας.

Το 1839 τον έφεραν με βία μπροστά στη σύνοδο, στην οποία αρνήθηκε να δώσει γραπτή ομολογία της πίστης του, ισχυριζόμενος ότι δίδασκε φιλοσοφία και όχι δογματική. Η Σύνοδος τον εξόρισε στη Σκιάθο. Το 1852 τον εισήγαγαν σε δίκη ως αιρετικό, τον καταδίκασαν σε φυλάκιση και μετά λίγες ημέρες κλεισμένος στις φυλακές της Σύρου πέθανε.

Αναφέρθηκα σε λίγους δασκάλους του Γένους, κύρια σε εκείνους που άφησαν γραπτό έργο στα Μαθηματικά - Φυσική-Υπάρχουν και άλλοι που διδάξαν Μαθηματικά π.χ. ο **Γρηγόριος Κωνσταντάς**, ο **Καταρτζής**, ο **Φωτιάδης** κ.λπ.

14). Νέγρης Κων/νος (Κων/πολη 1804 - Αθήνα 1880)

Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στη Χίο από τον Νεόφυτο Βάμβα. Οι Τούρκοι όμως τον εξόρισαν στα ενδότερα της Μικράς Ασίας · δραπέτευσε και έφτασε στην Επαναστατημένη Ελλάδα.

Η φλόγα της αγάπης του για την Πατρίδα δεν ήταν κατώτερη από την αγάπη του για τα γράμματα.

Συμπλήρωσε τις σπουδές του στο Παρίσι, δίδαξε στο Ελληνικό σχολείο της Οδησού και το 1837 διορίσθηκε καθηγητής στο Νεοϊδρυθέν Πανεπιστήμιο.

Έγραψε **Αριθμητική** και **Γεωμετρία**.

Γιος του ήταν ο **Φωκίων Νέγρης** · μεταλλειολόγος, πολιτικός και ο πρώτος πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών.

Η πλειονότητα των νέων μας μάλλον αγνοούν πατέρα και γιο. Γνωρίζουν όμως καλά τις καφετέριες της «**Φωκίων Νέγρη**» όνομα που φέρει κεντρική οδό στην Κυψέλη. Εκεί σύναζε και «**Το ρεμάλι της Φωκίωνος Νέγρη**» που έγινε και τίτλος Ελληνικής ταινίας !!!

Επίλογος

Διακόσια (200) χρόνια πέρασαν από την Επανάσταση που σηματοδότησε την ανατολή της ελευθερίας του γένους.

Δε λογαριάσαμε πόσοι είμασταν, τι πολεμοφόδια είχαμε και ποιούς συμμάχους. Ακούσαμε μόνο το **Ρήγα**.

«Μην ελπίζετε εις ξένους και υιούς νοθευμένους· αλλιά μόνο στην καρδιαν των Ελλήνων την ανδρείαν»

Σοφή συμβουλή · έχει εφαρμογή και σήμερα, όπου βιώνουμε απειλές του Νεοοθωμανού Σουλτάνου. Πόντιοι Πιλάτοι οι ισχυροί της Γης.

- Η Ε.Ε. συζητά χωρίς ν' αποφασίζει.
- Η Αγγλία κλείνει το μάτι προς την Τουρκία · παιδαία δοκιμασμένη τακτική στην Κύπρο.
- Οι Η.Π.Α. κάνουν συστάσεις προς όλες τις πλευρές ν' αποφύγουν εντάσεις.
- Ρωσία και Κίνα «ποιοούν τη νήσσα».

Τα 200 χρόνια μας δίνουν μια καλή ευκαιρία για να σφυρηλατήσουμε την ενότητά μας. Την κίνηση θα πρέπει να κάνει πρώτα η Κυβέρνηση · ν' αναζητήσει ευρύτερες συναίνεσεις στη διαμόρφωση Εθνικών προτεραιοτήτων.

Διαβάζοντας προσεκτικά κάποιος την Ιστορία της Ελλάδας παρατηρεί ότι η πραγματικότητα απέχει εξαιρετικά από το μύθο της. Γράφουμε συχνά για κοινά ιδανικά και αξίες. Η πραγματικότητα μας διαψεύδει.

Τα απομνημονεύματα Μακρυγιάννη τα διάβασα ως μαθητής τη δεκαετία του '50 και εντυπωσιάστηκα. Τα διαβάζω όμως και τώρα · στέκομαι κριτικά απέναντί τους και διαλογίζομαι γιατί σχεδόν όλοι, διαχρονικά, αποδεχόμαστε το Μακρυγιάννη; Απλούστατα γιατί επικαλείται τις αδικίες που συντελούνται σε βάρος του. Μας βολεύει αυτό · ξεχνάμε όμως ότι είμαστε αδύναμοι στο να καταδικάσουμε την παράβαση που διαπράττουμε εμείς οι ίδιοι.

Τη δικαιοσύνη την διεκδικεί μόνο για τον εαυτό του και πίστευε ότι του οφείλει και άλλες αμοιβές το Κράτος. Μήπως έτσι δε συμπεριφερόμαστε και 'μεις οι απόγονοί του;

Σήμερα 200 χρόνια ελεύθερου βίου θα πρέπει να ζυγιστούμε, να δούμε ποιό είμαστε, τι έχουμε να προσφέρουμε και που μπορούμε να στηριχθούμε.

Πολλές φορές νιώθω κουρασμένος από το πολιτικό πεδίο που λίγοι κονταροχτυπιούνται, όχι πάντα έντιμα, για τα προνόμια του λαού, ενώ οι **ιδεολογικές μειονότητες επιχειρούν να επιβάλουν τη δική τους εκδοχή της απόλυτης αλήθειας.**

Ανεξάρτητα από τις πολιτικές μας προτιμήσεις,

συνειδητοποιούμε ότι υπάρχει **έλλειψη τιμιότητας, δυναμισμού και κοινής λογικής στο δημόσιο λόγο, όχι μόνο στο επίπεδο των πολιτικών αλλιά και ημών των απλών ανθρώπων** και αν δεν αλλιάξουμε, θα είμαστε η γενιά που θα αφήσει πίσω της μια Ελλάδα περισσότερο αδύναμη από αυτήν που παρέλαβε.

Τα όσα θα ακολουθήσουν τα υπαγορεύει η βιογραφία μου, και η οικογενειακή παράδοση της οποίας είμαι δέσμιος. Μιας παράδοσης προσφοράς και όχι της μανίας να ευχαριστούν οι επιλόγές μου τους πάντες.

- Είμαι δεμένος με τον τόπο μου, τις παραδόσεις, τα έθιμα.
- Τιμώ την οικογένεια και τις υποχρεώσεις που συνεπάγονται για όλα τα μέλη της, ανεξάρτητα από την ηλικία τους.
- Τιμώ την καλή γειτονία, που εκφράζεται μέσα από συμμετοχή στην κοινή ζωή και αλληλοβοήθεια.
- Τιμώ τον πατριωτισμό και τις υποχρεώσεις του πολίτη, το χρέος και τις θυσίες που καλείται να κάνει για την Πατρίδα.
- Τιμώ την πίστη σε κάτι μεγαλύτερο από μας είτε αυτό εκφράζεται μέσα από την οργανωμένη θρησκεία, είτε μέσα από τις **ηθικές αρχές.**
- **Προσπαθώ πολύ να συμβιβάσω τον ατομισμό μου με τη συλλογικότητα, που βρίσκονται σε διαρκή πόλεμο μέσα μου.**

Συχνά αυτές οι αξίες μου, που θέλω να πιστεύω ότι είναι και αξίες των περισσότερων, συγκρούονται γιατί υπόκεινται σε στρεβλώσεις στα χέρια επιτηδίων, π.χ. η **φιλοδοξία μπορεί να γίνει απληστία και επιθυμία επιτυχίας με κάθε τίμημα.** Πολλές φορές ο **Πατριωτισμός προδίδεται μετατρεπόμενος σε εθνικισμό, η δε θρησκευτική πίστη σκληραίνει και γίνεται ηθικολογία.**

Θα πρέπει να βρούμε τη **Χρυσή Τομή**¹ που τη διδάσκοντα τα Ελληνόπουλα ως γεωμετρικό θεώρημα, το δε όνομά της το οφείλει ως εκφράζουσα το ωραίο · την κάναμε εφαρμογή στο επιφανέστερο κτίσμα, τον **Παρθενώνα**.

Είμαστε ένας **ριποκίνδυνος** λαός · το έχει καταγράψει η ιστορία επανειλημμένα. Αποδίδουμε όμως αρνητική φόρτιση στην έννοια του **συμβιβασμού** ·

Την συνδέουμε με την ήττα και τα συνακόλουθα συναισθήματα της μείωσης και ταπεινώσης.

Η στάση αυτή δίνει αξία στο «**ασυμβίβαστο και το ανυποχώρητο**» άτομο, το οποίο βλάπτει σοβαρά τη συνεννόηση, που θα επιτρέψει π.χ. να γίνει ένας **συγκερασμός του μετρημένου σοσιαλισμού και του ανθρώπινου καπιταλισμού.**

Αυτός ο ευφυής συνδυασμός εγγυάται την υγιή δημιουργικότητα που μας λείπει.

Γιορτάζουμε τα 200 χρόνια από το '21. Αυτό δε σημαίνει ότι όλα τα διαμερίσματα της Ελλάδας έχουν και 200 χρόνια ελεύθερου βίου. Δυστυχώς η διεθνής κοινότητα στάθηκε μικρόψυχη απέναντί μας. Όλες οι χώρες, με την υπογραφή της ανεξαρτησίας τους, είχαν σχεδόν όλη την έκτασή τους. Για μας χρειάστηκαν αγώνες 120 επιπλέον ετών για να λάβει η Ελλάδα τη σημερινή της μορφή.

- Τη Μακεδονία - Θράκη πήραμε με τους αγώνες 1912-13.
- Τα Δωδεκάνησα τα λάβαμε μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ως αμοιβή για τη ουσιαστική συμμετοχή μας σ' αυτόν. Το παράδοξο: Δεν λάβαμε τη Β. Ήπειρο κομμάτι γνήσιο Ελληνικό το οποίο τετράκις το απελευθερώσαμε και τετράκις με μια υπογραφή βρισκόταν πάλι στην Αλβανία, με απαίτηση της πτημένης Ιταλίας.

Φαίνεται ότι στα μεγαλόσημα τραπέζια, όπου παίζονται στα ζάρια οι τύχες των λαών της Γης, πολύ λίγο λογαριάζουν θυσίες και ιστορίες των περιοχών.

Άλλα είναι τα δυνατά χαρτιά. Ας μη σας πικραίνω άλλο μέρες που γιορτάζουμε.

Ας προσπαθήσουμε μόνο τα αδιαμφισβήτητα προτερήματά μας να υπερισχύσουν, από δω και στο εξής, των υπαρκτών ελλειψμάτων μας.

¹ **Χρυσή Τομή:** Διαίρεση τμήματος σε μέσο και άκρο λόγο. Δηλ. αν μας δοθεί ένα τμήμα AB ζητάμε σημείο Γ.

$$\text{ώστε: } \frac{AG}{AB} = \frac{GB}{AG}$$

Υπολογίζεται ότι το $AG = 0,66 AB$